

Petinšestdeset let Gorenjskega muzeja (2)

Petinšestdeset let ohranjanja kulturne dediščine

MAG. MARJANA ŽIBERT

GORENJSKI
MUZEJ

V letu 1953 se je začela zgodba ohranjanja kulturne dediščine v Gorenjskem muzeju. Takrat se je naš muzej imenoval še Mestni muzej. Vodil ga je dr. Cene Avguštin. Svoje prve prostore je imel v Prešernovi hiši, ki so jo takrat temeljito prenovili. To je bil tudi čas, ko so urejali okolico Prešernovega spomenika ob Prešernovem gledališču. Arheologi so tu našli na obsežno slovansko pokopališče in najdbe predali novemu muzeju. Mestni muzej je od Občinskega ljudskega odbora prevzel tudi dragoceno zbirko starih listin, ki so bile napisane od 14. stoletja naprej. Pred drugo svetovno vojno so bile namreč še vedno del kranjskega mestnega arhiva.

Skrb za premično kulturno dediščino v Kranju ni stara le 65 let ali kakšno leto več.

Kranjčani so želeli ustanoviti muzej že na začetku 20. stoletja. Takrat je bila Narodna čitalnica središče kulturnega dogajanja v mestu in hkrati tudi pobudnica za ustanovitev krajevnega muzeja. Čitalniški odbornik in predsednik Makso Pirnat je v letih 1907 in 1908 predlagal, naj ga ustanovi mestna občina. Predmete za muzej bi po zgledu Škofjeločanov zbirali po kranjskih meščanskih družinah, z razstavljanjem le-teh pa za zbiranje navdušili okoliško prebivalstvo. Pirnatov predlog so mnogi podpirali, vendar mestna oblast za ustanovitev muzeja ni imela poslušnosti. Čitalnica je zaradi skopih finančnih sredstev leta 1908 uspela pripraviti le eno in edino galerijsko razstavo v svojih prostorih, v Petrčkovi hiši na Glavnem trgu.

Zbirke Gorenjskega muzeja, ki so nastajale skozi desetletja, so danes podobne tistim, ki jih je Makso Pirnat načrtoval že pred sto leti in več. V ospredje je postavil gradivo, ki se nanaša na življenje in delo zaslužnih Kranjčanov in posameznikov, ki so v mestu živeli. Dr. Francetu Prešernu je v muzeju namenil poseben oddelek, izpostavil pa zbirko prešernoslovca Toma Zupana z Okroglega. V zbirki umetniških del bi hranili stvaritve kranjskih umetnikov. V arheološki zbirki bi bile najprej najdbe iz časa preseljevanja narodov, ki jih je leta 1905 izkopal kranjski rojak, arheolog Walter Schmidt. Kulturnozgodovinska zbirka bi vsebovala listine kranjskega mestnega arhiva in različne meščanske predmete.

Narodna čitalnica v t. i. Petrčkovi hiši na današnjem Glavnem trgu / Fototeka Gorenjskega muzeja

Leta 1937 so Kranjčani ponovno začutili potrebo po predstavljanju svoje bogate zgodovine in dediščine. France Planina, Tine Fortuna in Anton Polenec, ki so bili profesorji na kranjski gimnaziji, so v sodelovanju z dekanom Matijo Škerbcem in odvetnikom Antonom

Megušarjem v prostorih kranjskega župnišča pripravili razstavo kranjskih iluminiranih rokopisov, drugih dragocenih predmetov cerkvene umetnosti in etnološke dediščine gorenjskih krajev. Njihove načrte za ustanovitev muzeja pa je prekinila druga svetovna vojna.